

ЗАГЛЯДАЮЧЫ Ў ЗАЎТРАШНІ ДЗЕНЬ...

Заглянем спачатку ў параўнаўча недалёкае мінулае, у 1913 год, калі толькі 3 працэнты насельніцтва Беларусі было занята ў прамысловасці і $\frac{3}{4}$ з іх працавала на прадпрыемствах з колькасцю рабочых менш 5 чалавек. Беларусь давала тады 0,88 працэнта прамысловай прадукцыі царскай Расіі. Калі дадаць да гэтага, што ў 1920 годзе, пасля першай сусветнай вайны і інтэрвенцыі, прамысловасць рэспублікі складала нямногім больш 20 працэнтаў да ўзроўню 1913 года, то стане зразумела, які рывок быў зроблены для таго эканамічнага ўздыму, які мы бачым сёння.

За 50 год Савецкай улады Беларусь ператварылася ў перадавую эканамічна развітую краіну, перавысіўшы прамысловы ўзровень 1913 года ў 81 раз. За адзін тыдзень яна выпускае зараз столькі прадукцыі, колькі да рэвалюцыі выпускала за цэлы год.

Разам з развіццём навукі, размахам прамысловага будаўніцтва, натуральна, удасканаліліся і метады планавання народнай гаспадаркі. Лічылнікі і арыфмометры выцясняюцца электронна-вылічальнай тэхнікай. Для перапланаванай навуковай распрацоўкі вытворчых праблем рэспублікі пры Дзяржплане БССР створаны навукова-даследчы інстытут эканомікі і эканоміка-матэматычных метадаў планавання (НДІЭМП). Наш

карэспандэнт пабываў у дырэктара НДІЭМП, члена калегіі Дзяржплана рэспублікі, старшага саветніка ўрада БССР па эканамічных пытаннях краін — членаў Еўрапейскай эканамічнай камісіі ААН Віталія МЯДЗВЕДЗЕВА і папрасіў яго расказаць аб рабоце інстытута.

Работнікі нашага інстытута (а ў іх складзе і эканамісты, і матэматыкі, і інжынеры) працуюць над навуковымі асновамі народнагаспадарчага планавання рэспублікі, прычым робіцца гэта і старымі, традыцыйнымі метадамі, і прынцыпова новымі, эканоміка-матэматычнымі, з выкарыстаннем электронна-вылічальных машын (ЭВМ). Нашы перапланавыя распрацоўкі кладуцца потым у аснову планаў, якія прымае ўрад БССР.

Можна вылучыць тры асноўныя напрамкі работы інстытута: канкрэтна-эканамічны (размяшчэнне і прагназіраванне развіцця народнай гаспадаркі), метадалагічны (новыя метады планавання і прагназіравання з выкарыстаннем ЭВМ) і распрацоўка самога механізма планавання.

Разам з аддзеламі Дзяржплана і шэрагам праектных і навукова-даследчых арганізацый наш інстытут стварыў «Генеральную схему развіцця і размяшчэння народнай гаспадаркі Беларускай ССР на перыяд

1971—1980 гадоў». Схема ўключае ў сябе ацэнку прыродных і эканамічных рэсурсаў рэспублікі, аналіз і прагноз асноўных напрамкаў развіцця ўсіх галін народнай гаспадаркі. У ёй вырашаюцца такія важнейшыя праблемы, як паскоранае развіццё прамысловасці ў заходніх раёнах Беларусі, якія адсталі за час панавання буржуазнай Польшчы, пераважнае размяшчэнне прамысловасці ў сярэдніх і невялікіх гарадах, асушэнне і асваенне забалочаных земляў (так званая «палеская праблема»), паскораныя тэмпы будаўніцтва дарог і г. д. Вялікая ўвага ўдзелена пытанням працоўных рэсурсаў: працай будучы забяспечаны і былыя жыхары вёсак (механізацыя сельскай гаспадаркі скарачае колькасць занятых у ёй), і падрастаючая моладзь, і жанчыны, раней занятыя ў хатняй гаспадарцы.

Беларусь спецыялізуецца галоўным чынам на неметалаёмкіх, неэнергаёмкіх, непаліваёмкіх, нематэрыялаёмкіх, але працаёмкіх галінах прамысловасці, якія патрабуюць вялікай колькасці работнай сілы, высокай кваліфікацыі, наяўнасці навукова-даследчых і канструктарскіх устаноў. Усё гэта ёсць у нашай рэспубліцы. У нас атрымаюць далейшае інтэнсіўнае развіццё радыёэлектроніка, электратэхніка, прыборабудаванне, станкабудаванне (у прыватнасці аўтаматычныя і прэцызійныя станкі) і іншыя галіны машынабудавання. Акрамя таго, будзе развівацца прамысловасць, якая выкарыстоўвае ўнутраныя, мясцовыя рэсурсы: хімічная, льноперапрацоўчая, тэкстыльная, харчовая і інш.

Аб размаху прамысловага будаўніцтва, я думаю, яскрава скажуць такія лічбы: кожны год у строй будзе станаўцца 50 буйных прадпрыемстваў, а агульны аб'ём прадукцыі ў блі-

жэйшыя пяць год павялічыцца ў 1,7—1,8 раза.

У інстытуце маецца свой вылічальны цэнтр, аснашчаны машынамі сямейства «Мінск». Мне прыемна падкрэсліць, што іменна гэтыя машыны лічацца лепшымі ў Савецкім Саюзе. Аптымальнае размяшчэнне прамысловасці, пытанні попыту і прапановы, дэмаграфічныя разлікі — у гэтых і многіх, многіх іншых пытаннях яны з'яўляюцца нашымі незаменнымі памочнікамі.

Мы выкарыстоўваем ЭВМ не толькі для рашэння навуковых праблем і разлікаў рэспубліканскага значэння, але і для выканання загадаў асобных прадпрыемстваў і арганізацый. Так, напрыклад, мы распрацоўваем для «Белсельгастэхнікі» аўтаматызаваную сістэму планавання паставак запасных частак для трактараў, зрабілі аптымальны план адгрузкі прадукцыі для Мінскага камвольнага камбіната, разлікі для салігорскіх калійных камбінатаў па планаванню і кіраванню горнымі работамі і г. д.

Словам, ролю вылічальных машын цяжка пераацаніць. Пры сучасным бурным развіцці прамысловасці іменна яны даюць нам магчымасць стварэння аптымальных многаварыянтных планаў.

На здымку:

Ля пульта кіравання электронна-вылічальнай машыны «Мінск-22». Злева направа: начальнік ЭВМ Канстанцін ТРАЯНАЎ, галоўны інжынер Лія АЛЯКСАНДРАВА, старшы інжынер Ніна СТРОЦАВА.

Фота М. АМЕЛЬЧАНКІ.

НАШЫ КАРЭСПАНДЭНТЫ ПАВЕДАМЛЯЮЦЬ

ВЕСКА Шчыткавічы з даўніх часоў належала Радзівілам. Уросшыя ў зямлю, з маленькімі падслепаватымі акенцамі хаціны, пакрытыя саломой або дошкамі, брудная вуліца — вось які быў яе выгляд.

Зямлю сяляне апрацоўвалі драўлянай сахой і бараной. Хлеба на год ніколі не хапала. Зімой елі бульбу з расолам, а летам хлеб з мякінай і жалудамі. Каб як-небудзь пражыць год, зімой мужчыны хадзілі на заробкі ў Слуцк, Бабруйск і іншыя гарады, жанчыны пралі кудзелю, ткалі кросны.

Але ці варта гаварыць аб мінулым, калі яно канула ў спрадвечнасць? Варта! Сучаснае лепш за ўсё пазнаецца ў параўнанні з мінулым.

Вось як зараз жыве ў калгасе «Перамога», напрыклад, сям'я Івана Прановіча, старажыла Шчыткавіч. Іван Мікалаевіч і яго жонка на пенсіі. Дачка Галіна працуе даяркай, сын Васіль — механізатар, другі сын, Сямён, — брыгадзір паляводчай брыгады. Прановічы маюць прысядзібны ўчастак, карову, свіней, 15 курэй, 5 калод пчол, добры сад, матацыкл, тэлевізар.

Галоўны даход сям'і — ад грамадскай гаспадаркі. У 1967 годзе ён склаў звыш 3 500 рублёў. З іх на пакупку прадуктаў выдаткавана 450 рублёў, на адзенне і абутак — 780 рублёў, на кнігі, часопісы, газеты — 80 рублёў, на рамонт і ўтрыманне дома, аплату радыё, электрычнасці — 55 рублёў і г. д. Найбольшым і на ашчаднай кніжцы засталася звыш 2 000 рублёў. А ў 1968 годзе заробак перавысіў 4 тысячы рублёў.

Але вернемся зноў да жыцця старых Шчыткавіч. Раней у гаспадарцы сялян, акрамя драўлянай сахі, бараны, рэдка плуга, цапа, ніякага інвентару не было. У калгасе іх, як і іншыя прымітыўныя прылады працы, замянілі трактары, зерневыя, кукурузаўборачныя камбайны. На палях арцелі працуюць сорок трактараў, 12 камбайнаў, на фермах і ў майстэрнях устаноўлена 18 электраматораў. Жывёлагадоўчыя фермы механізаваны. У гаспадарцы 15 аўтамашын, дзесяткі плугоў, культыватараў, сеялак, сіласарэзак і шмат іншага сельскагаспадарчага інвентару.

З кожным годам умацоўваецца фінансавая гаспадарка калгаса. За апошнія пяць год яго грашовы прыбытак павялічыўся больш чым у чатыры разы і склаў у 1968 годзе звыш 800 тысяч рублёў. Аплату працы калгаснікаў роўная 3 рублям 80 капейкам за адзін чалавек-дзень. Шпарка растуць і грамадскія фонды спажывання. На водпускі было выдаткавана звыш 22 тысяч рублёў, на матэрыяльную дапамогу калгаснікам — 3 880 рублёў. Дарэчы, ужо ў гэтым годзе адпачывалі ў санаторыях і дамах адпачынку Крыма, на возеры Нарач даярка Марыя Баравік, кузнец Аляксандр Мікуловіч, калгасны пастух Сцяпан Бародзіч і іншыя. На ўтрыманне дзіцячых устаноў, культурна-асветныя і спартыўныя мерапрыемствы затрачана 25 600 рублёў, на вышлату стыпендыяў і аплату вучэбных водпусकाў завочнікам — 2 500 рублёў і г. д.

Тут улічана далёка не ўсё. Напрыклад, калі пачынаюцца палявыя работы, за кошт грамадскіх фондаў арганізуецца бясплатнае харчаванне.

У дарэвалюцыйныя часы граматай валодаў поп, староста і пісар. Сяляне былі непісьменнымі. А зараз у Шчыткавічах — звыш ста чалавек маюць вышэйшую адукацыю. Выхадзец з вёскі Шчыткавічы Іван Бародзіч — урач абласной бальніцы, Андрэй і Лявон Баравікі працуюць інжынерамі, ёсць афіцэры Савецкай Арміі, настаўнікі, вучоныя.

Калі ідзеш па вёсцы, міжволі звяртаеш увагу на лес тэлевізійных антэн. Калгаснікі набываюць сучасную мэблю, жы-

вць у прасторных светлых дамах, дзе ёсць газ, водаправод, электрычнасць.

Г. БЯЛЬКЕВІЧ.

Горацкі раён.

ПА ПАЛЕССІ на многія кіламетры цягнуцца прамавугольнікі асушаных зямель, разрэзаных прамымі, як стрэлы, каналамі.

Многа тысяч гектараў урадлівай зямлі адваявалі беларускія меліяратары ў непраходных балот і дрымуцых зарасніках хмызняку, павялічыўшы пасяўныя плошчы нашых калгасаў і саўгасаў. Усяго ў рэспубліцы намечана асвоіць каля 2 мільёнаў гектараў непраходных раней зямель.

Асушаныя і раскарчаваныя землі даюць гаспадаркам вялікі ўраджай зерневых культур, кармавых траў.

Вялікія работы вядуцца ў Любанскім раёне Мінскай вобласці.

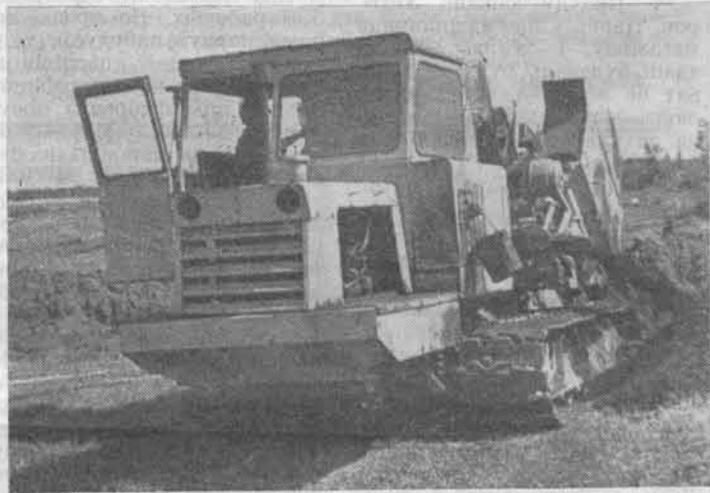
Сёлета тут запланавана асвоіць 4 800 гектараў забалочаных зямель. Дрэнаж — складаны працэс у асушцы балот. Пры дапамозе дрэнажнай сістэмы адводзіцца ў адкрытыя каналы падземныя воды.

Выкананне работ такой складанасці і маштабу немагчыма без ужывання магутнай сучаснай тэхнікі.

Наша прамысловасць распрацавала і выпускае машыны вялікай вытворчай магутнасці. Напрыклад, шматкаўшовае дрэнажнае машына ЭТЦ-202, якая капае канал на глыбіню да двух метраў і адначасова ўкладвае дрэнажныя трубы, здольна прайсці за змену васьмікіламетровы шлях. Ганчарныя трубы замянілі пластмасавыя. Суцэльныя поліэтыленавыя трубы пад зямлёй утвараюць як бы крованосную сістэму, якая ў перыяд лішкаў падземных вод выведзе іх у вонкавыя каналы, а ў засушлівым пару па гэтых жа трубах будзе паступаць вільгаць на пасевы, якія адчуваюць недахоп вады.

Такая рэгуляроўка робіцца шляхам шлюзавых прыстасаванняў на асноўных магістралях каналаў. Гэты спосаб дазваляе хлебарабам самім рэгуляваць колькасць вады на палях.

К. КРАСНІЦКІ.

ЭТЦ-202 пракладае поліэтыленавую дрэнажную трубку.

ДЛЯ АЎТАЗАВОДЦАЎ ПАДМАСКОЎЯ

Жыхары нашай рэспублікі паспелі ўжо ацаніць цудоўныя якасці машын Лікінскага аўтобусага завода — яны ўмяшчальныя і камфартабельныя. Неўзабаве аўтазаводцы Падмаскоўя павялічаць выпуск такіх аўтобусаў. Яны ўстанавяць у сябе яшчэ адзін галоўны кан-

веер зборкі, які разлічан на вытворчасць 7 тысяч машын у год.

Выраб гэтага канвеера ўжо заканчваецца на доследным заводзе Мінскага спецыяльнага канструктарскага бюро № 3 Міністэрства аўтамабільнай прамысловасці СССР. На ўзвядзенне гэтага канвеера даўжынёй у 218 мет-

раў спатрэбілася больш як 150 тон металу. Канструктары СКБ-3 прадугледзілі для гэтага хуткаходнага канвеера поўную механізацыю ўсіх працэсаў зборкі. Гэта дазволіць абмежаваць да мінімуму колькасць абслугоўваючага персаналу, значна знізіць сабокошт выпускаемых машын.

РУССКИЙ ЯЗЫК НА ПЯТИ КОНТИНЕНТАХ

В Москве закончилась первая международная конференция преподавателей русского языка и литературы. В ней участвовало более 500 представителей из 35 стран Европы, Америки, Азии, Африки и Австралии.

В резолюции, принятой участниками конференции, отмечается, что за последние десятилетия в странах мира значительно возрос интерес к жизни советского народа, к достижениям нашей науки, техники и культуры. Ныне русский язык, говорится в резолюции, стал одним из основных языков на планете, неотъемлемой составной частью мировой культуры и образования. По мнению специалистов, сейчас около полумиллиарда людей самых различных национальностей владеют в той или иной степени русским языком. Он преподаётся в 58 странах в высших и в 34 — в средних учебных заведениях.

На международном форуме русисты обсудили проблемы методики и психологии обучения русскому языку, как иностранному, с широким использованием технических средств, рассмотрели проблемы теории и практики создания учебников, учебных пособий и другие задачи. Участники конференции высказали мнение о том, что уже сейчас ощу-

щается настоятельная потребность в создании в нашей стране специализированного института русского языка для иностранцев.

На заключительном заседании конференции ее участники приняли обращение к преподавателям русского языка и литературы всех стран мира в связи со 100-летием со дня рождения В. И. Ленина. Они призывают всех своих коллег принять участие в праздновании этой знаменательной даты.

«В. И. Ленин, — говорится в обращении, — был не только великим революционером и борцом против бесправия и угнетения народов, выдающимся государственным и общественным деятелем, но и крупным ученым, внесшим неоценимый вклад в развитие мировой науки, культуры и образования».

Одним из крупнейших мероприятий в связи с этим является международный научный симпозиум ЮНЕСКО на тему «В. И. Ленин и вопросы развития науки, культуры и образования». Он будет проходить с 6 по 10 апреля 1970 года в Финляндии, а затем продолжится до 14 апреля в Ленинграде.

В. ШИРОКОВ.

Гэты здымак зроблены на Мінскім камп'ютэрным камбінаце. На прыкладным плане — ткачыха Людміла ЧЫЖЭЎСКАЯ.

Фота К. ЯКУБОВІЧА.

КРАІНА ВЫСОКАЙ КУЛЬТУРЫ

УРАЖАННІ
КАЛУМБІЙСКАГА
ВУЧОНАГА
АБ БЕЛАРУСІ

Прафесар Хоакін Мала-на Кампусана, член савета Калумбійскага універсітэта імя Хорхе Тадэо Ласана, падзяліўся з карэспандэнтам Агенцтва друку Навіны сваімі ўражаннямі ад паездкі ў Беларусь. Ён таксама выступіў на гэту тэму на радыёстанцыі «Арысантэ» ў праграме «Сёння і заўтра».

Вось што раскажаў д-р Мала-на Кампусана:

— Беларусь — адна з квітнеючых рэспублік Са-вецкага Саюза. Яна дабі-лася вялікіх поспехаў у развіцці эканомікі, тэхні-кі, навукі і культуры. Гэта чароўная гасцінная краіна, населеная мужным і ге-раічным народам, які перанёс жорсткае нападзен-не фашыстаў і разам з ін-шымі народамі СССР зма-гаўся супраць захопнікаў і разбіў іх. Як вядома, га-рады рэспублікі былі да-шчэнтку знішчаны. Мінск, яе сталіца, быў раз-буран поўнасьцю, там не засталася каменя на ка-мені. І тым не менш ця-пер гэта цудоўны горад. У ім ёсць усё, што можа мець сучасны горад: тэат-ры, стадыёны, кіно. Тут знаходзіцца сапраўды не-звычайны па сваёй арга-нізацыі і колькасці выву-чаемых прадметаў універ-сітэт. У ім асвойваюць но-вую тэхніку і новыя галі-ны навукі многа лаціна-амерыканцаў. Мне пашча-сціла наведаць гэты уні-версітэт у час знаходжан-ня ў Беларусі, дзе мы бы-лі прыняты рэспублікан-скім таварыствам дружбы і культурнай сувязі з за-рубежнымі краінамі.

Беларусь — краіна вы-сокай культуры. Дастат-кова сказаць, што яе вы-давецтва выпускаюць 52 мільёны кніг у год. Гэта сапраўды надзвычайна. Я прывёз з сабой кнігі, вы-дадзеныя на беларускай мове, сярод іх некалькі апавесцей Мануэля Сала-ты Алівелы.

Наша грамадскасць працягла вялікую ціка-васць да Беларусі. Калум-бійска-савецкі інстытут культурнага абмену арга-нізаваў фотавыстаўку, якая ілюструе геаграфію, эканоміку і грамадскае жыццё гэтай рэспублікі. Фотавыстаўка арганізуе-ца і ў нашым універсітэце імя Хорхе Тадэо Ласана. Намячаецца правесці шэ-раг лекцый на гэтыя ж тэмы. Асабліва ўвага бу-дзе ўдзелена расказу аб тым, як у рэспубліцы кла-поцяцца аб захаванні пры-роды. Некалі Беларусь была краем балот. Цяпер жа гэта краіна добра даг-леджаных лясоў і азёр. Тут сапраўды выдатна а-своілі землі для народнай гаспадаркі. У Беларусі пабудаван трактарны за-вод, вырабляюцца і іншыя сельскагаспадарчыя ма-шынны, у прыватнасці са-мыя вялікія ў свеце ма-шынны для асушэння ба-лот, пракладкі дарог і г. д. Добра, калі б на гэ-тым заводзе змаглі б па-бываць чыноўнікі з Ка-лумбійскага інстытута аг-рарнай рэформы. Нашым інжынерам і спецыялістам ва ўсіх галінах знойдзецца што паглядзець і чаму па-вучыцца ў Беларусі.

Хасе АРЫСАЛА.
(АДН).

ВЫКОНВАЕМ ПРОСЬБЫ ЗЕМЛЯКОЎ

Дыялог у сельсавеце

Пра Сіняўку мяне прасіў напісаць Васіль Войцік, зямляк-беларус, з якім я летась сустракаўся ў Вініпегу:

— У Канадзе многа людзей адтуль. Ім будзе цікава і прыемна даведацца пра сваю вёску. Мне — таксама. Я ж некалі жыў поблізу тых мясцін...

Як толькі выдалася больш-менш свабодная часіна, я стаў збірацца ў камандзіроўку. Глянуў на карту: дзе ж тая Сіняўка? Васіль казаў, што непадалёк ад Клецка. Позірк націраў на чырвоны кружок. Вось і Сіняўка, ляжыць на старым Варшаўскім тракце. Больш я нічога не ведаў пра вёску. Мог толькі меркаваць: раз многа сялян павыхала з Сіняўкі за мяжу, відаць, не салодка ім жылося; значыць, лёс гэтай вёскі быў падобны на лёс тысяч заходнебеларускіх вёсак.

Асяджаўшы асфальтаваную шашу, па якой кожную мінуту праносяцца то легкавы аўтамабіль, то пасажырскі аўтобус, то грузавая машына, то матацыкліст праедзе, між двух высокіх узгоркаў раскінулася Сіняўка. На кіламетры два выцягнулася. Хаты з прысадамі, усе новыя, відаць, пасляваенныя. Нідзе не ўбачыш саламянай страхі. Да самай дарогі падступілі магазіны — прадуктовы, прамтаварны, гаспадарчы, універсальны. Нібы запрашаюць падарожніка: спыніся, зазірні, можа што патрэбнае прыбаеш — касцюм, новыя кніжку цікавую, а мо' бохан духмянага хлеба. У прасвеце паміж старымі ліпамі і таполямі, крыху ў баку ад магістралі, бялеюць мурны. Па архітэктуры можна здагадацца — школа.

Вось, бадай, і ўсё, што відаецца ў вока свежаму чалавеку. На самым амаль узгорку, пры выездзе з вёскі, паміж прыгожым павільёнам кафе і магазінам культтава-раў стаіць будынак сельсавета. Якраз тое, што патрэбна журналісту. — Дзе ж яшчэ, як не ў сельсавеце, могуць расказаць пра вёску, яе мінуўшчыну і сучаснасць.

Юльян Піліпчык, высокі, плячысты чалавек, узняўся з-за стала, зрабіў крок насустрэчу і адзаканандаўся: «Старшыня Сіняўскага сельсавета».

На мая просьбу расказаць аб Сіняўцы пачухаў патыліцу.

— Лёгка сказаць...

Да старшыні звычайна ідуць за даведкамі, просяць дапамогі, нясуць свае скаргі. А тут — расказчыце. З чаго пачаць, каб расказаць складна, не прамінуць галоўнае?

— Во, Змітрок, дарэчы зайшоў, садзіся, дапамагаць будзеш. — звярнуўся старшыня да чалавека сярэдніх год, які толькі паспеў пераступіць парог сельсавета.

На мой запытальны позірк адказаў:

— Сябры мы са Змітраком Есісам з маленства, з адной вёскі, тут, каля Сіняўкі; разам у «паўшэхнюю»

школу за сем вёрст бегалі. Цяпер ён начальнік — майстар дарожнага ўчастка.

— Але ж ты мяне перагнаў, у цябе ў руках улада над усёй Сіняўкай ды навакольнымі вёскамі, — пажартаваў Змітрок.

— Жарты жартамі, але справа сур'ёзная: пра Сіняўку нашу пісаць будуць.

— А што, напісаць можна, пасля вайны разы ў тры разраслася. Столькі набудавалі ўсяго. А да трыццаці дзевятага што было? Пара яўрэйскіх крам — махорка, запалкі, цукар, гарэлка. Скажам, кушў я дзямі новы лажак. А тады ж мы і не ведалі, што гэта такое, на палацях спалі.

— Праўду кажаш, Змітрок. Цяпер у нас адзінаццаць магазінаў, і мала. Яшчэ адзін будаваць будзем. Нават не верыцца, што рамей людзі маглі некалькіх дзядзюца захудалай крамай. Цяпер жа ёсць у Сіняўцы ўсё — ад ігольні да тэлевізара і матацыкла.

— Да вайны радыё было толькі ў трох, больш заможных, сіняўцаў. Ды толькі назва адна радыё — дэтэктарныя прыёмнікі.

— Пара веласіпедаў яшчэ мелася, — дадае Піліпчык, — матацыкла ніводнага.

— Слухай, Юльян, што казаць пра матацыклы — людзі мыліся ў начоўках. Лазня ж была толькі ў крамянікаў. А цяпер у мяне ванна ў хаце. Якое тут можа быць параўнанне! Мая жонка пры Польшчы на паўгектары сядзела — тут табе і маёнтак, тут і пасаг.

— Як жа можна было пра жыць на такой лапіцы? — пытаюся я ў Есіса.

— Так і жыла, усё ў служанках хадзіла, ад аднаго пана да другога.

— А цяпер?

— Цяпер жыём як людзі. Ніна Баранавіцкая медвучылішча скончыла. Акушэркай у бальніцы працуе.

— У нас свая бальніца, — зноў уключаецца ў гутарку Піліпчык. — На пяцьдзсят ложкаў. Тры ўрачы і тры фельчары. У асноўным свае людзі, тутэйшыя. Уладзімір Дудук з Ганевіч, урач, медінстытут скончыў. Марыя Шпігель з Жомайдзі акушэркай працуе, во, Змітрака жонка. Да трыццаці дзевятага ў Сіняўцы гміна была — на трыццаць тры вёскі. А ўрач адзін — пан Навіцкі, да таго не падступіцца было, вельмі дорага браў.

— Ды ўсё ў нас у Сіняўцы свае. Пра школу раскажы, Юльян.

— Пра школу варта расказаць. Нядаўна мы яе пабудавалі. Да гэтага часу была яшчэ мікалаеўская (цяпер там вячэрняя школа). Завучам у сярэдняй школе Аляксандр Клявец з Некрашэвічаў. Пасля заканчэння інстытута замежных моў у Мінску вярнулася ў родныя мясціны Ганна Касцюкевіч. Выкладае нямецкую мову ў Сіняўцы. Ды што пералічваць — многа такіх. Цяпер з Сіняўкі ніхто не бяжыць, наадварот, да нас усё едуць. Калгаснікі кідаюць хутары і селяцца тут, у Сіняўцы. Летась трыццаць

сем дамоў выбудавалі, сёлета ўжо сорок сем сямей уваходзіны справядь. А мне толькі паварочвайся: таму цэгла патрэбна, таму шыфер, за ўсім у сельсавет ідуць. Калгас, імя Чапаева называецца, будаўніцтва разгортвае. Летась чатыры шматкватэрныя дамы засяліў, сёлета яшчэ два ўзводзіць. Гэта — для спецыялістаў, аграномаў, інжынераў, эканамістаў. А так у Сіняўцы жылі ў асноўным фабрыка будзе.

— У Сіняўцы — фабрыка?

— А што тут дзіўнага, — у сваю чаргу здзіўся старшыня. — Да вайны быў у нас тартак, дванаццаць чалавек працавала. Цяпер на тым месцы мэблевая фабрыка. 530 рабочых. Во праз год новы корпус пабудуем, тады можна будзе падзвіцца. І 200 чалавек спатрэбіцца. Заадно пры фабрыцы новую кантору, клуб, чайную будуем... Чым яшчэ пахвалімся, Змітрок?

— Завод жывіцы не малы, бытавы камбінат не горшы, чым у раённым цэнтры, — пачаў загінаць пальцы Змітрок Есіс, — хлебапякарня свая...

— Хлебазавод, а не хлебапякарня, — паправіў не без гордасці сябра Піліпчык. — Рэчы трэба сваімі імёнамі называць. Млын вялікі маем, некалькі сельсаветаў абслугоўваем. Чайную і кафэ нашы вы бачылі. Мяркуем у хуткім часе пабудоваць рэстаран, гастронам і новы універсальны.

Па шашы прапоруаў аўтобус і завярнуў на станцыю. Піліпчык глянуў у акно і працягнуў далей расказ пра Сіняўку.

— Ледзь пра транспарт не забыўся. З Сіняўкі, як са сталіцы, у любы куток Беларусі даехаць можна. У суткі 64 аўтобусы праходзяць у розных напрамках! Пры Польшчы адзін цягаўся, Райтанова — Клецк. Змітрок, ты не памятаеш, колькі тады білет каштаваў?

— Адкуль мне памятаць. Я тым аўтобусам не ездзіў. Не па маёй кішэні было. Я, бывала, боты за плечы і пёркі ў Баранавічы часаў, пяцьдзят вёрст... А цяпер столькі машын. Асабліва ў нядзелю, калі з навакольных вёсак сяляне на кірмаш збіраюцца. Тут табе і грузавікі калгасныя панаеддуць, і легкавушкі прыватныя і матацыклы. А кірмаш у Сіняўцы вялікі, можна з мінскай Камароўкай параўнаць. Дальбог, не маю!

Я ўважліва слухаў дыялог старых сяброў. У ім часта сустракаліся выразы «а раней было», «а цяпер». Перада мной паступова вырысоўвалася панарама новай Сіняўкі, я пазнаваў яе нялёгкае мінулае і бачыў прыгожую будучыню. Цяпер у вёсцы каля пяці тысяч жыхароў. З пускам новага корпуса мэблевай фабрыкі насельніцтва яе рэзка павялічыцца. Быць старой Сіняўцы, што ляжыць на Варшаўскім тракце, пасёлкам гарадскога тыпу, а потым — і горадам. Такі ён наканаваны лёс. Шчаслівы лёс.

В. МАЦКЕВІЧ.

ДЫК ВОСЬ ТЫ ЯКАЯ, МАЯ РАДЗІМА!

Каб пазнаць чалавека, трэба ведаць яго не адзін дзень, убачыць яго сярод сяброў і за работай, у сям'і і нават на адпачынку. І я не магу пахваліцца, што мне хапіла некалькіх гадзін няхай сабе самай душэўнай размовы з Міхаілам Рамановічам, каб цяпер напісаць аб ім нарыс.

Проста кароткія нататкі. Вось маё першае ўражанне

аб ім: шчыры, душэўны, сціплы, добразычлівы, яго павінны любіць дзеці і паважаць сябры. Бадай, тое, што яго выбралі на рабоце членам мясцовага камітэта прафсаюза, пацвярджала маю думку.

У філармонію, дзе Міхаіл Рамановіч працуе кіраўніком музычнага ансамбля ў эстраднай брыгадзе, я прыйшла днём. Мы размаўлялі з ім, седзячы на ні-

Pages from Lenin's Life

(For the beginning see issues Nos. 10, 11, 15—18, 22—25, 28, 32, 33, 35)

Soviet achievements in the exploration of space are a striking testimonial to the high level of industry, science and technology.

Socialism has not only changed the economic system; it has also transformed the composition and the face of the classes constituting Soviet society.

To the working class belongs the leading role in socialist society. The Soviet worker has inherited the best qualities of the revolutionary proletariat.

In the countryside, there is a new kind of man and woman — collective farm peasants — engendered by socialism, collective labour and collective ownership of the means of production, and they are deeply respected in the whole country. The collective farmers, who are united wholly and fully with the working class, have become a considerable political force in social life.

Great creative tasks have been tackled by the people's intelligentsia, which is closely connected with the working class and peasantry.

Socialism has meant genuine emancipation for women, who now have every opportunity to engage in creative activity and to develop their talents and abilities. They have gone into many occupations which had earlier been closed to them, and are taking an active part in government.

All nations and nationalities of the Soviet Union have stepped onto the road of prosperity, and have achieved great successes in developing industry, agriculture, science and culture. Socialism has set in motion a powerful motive force which is the friendship of nations.

The main instrument which the working people used to destroy the old world, to suppress the resistance of the exploiting classes and to work a radical change in their country's fortunes was the state set up by the October Revolution, a state of the dictatorship of the proletariat. There is much experience to

show that the dictatorship of the proletariat can and does take diverse forms. But whatever its forms, the political power of the working class led by the Communist Party, its vanguard, is the sine qua non, the indispensable condition for the construction of socialism.

The Soviet state, which emerged as a state of the dictatorship of the proletariat, has become a state of the whole people, a political organization of the entire people, with the working class playing the leading part.

Socialism has given the people what the working people in the richest capitalist countries lack — freedom from capitalist oppression. Soviet people are free from exploitation and unemployment, and will always remain so.

Since the Revolution, the real earnings of workers have gone up by 6.5 times, and those of peasants by 8.5 times.

The USSR is the first country in which the state takes care of the people's health, by providing every citizen with free medical assistance.

There are many ways of assessing a nation's living conditions, and the life span is one of the most important. In old Russia, the average life span was 32 years; today it is 70 years, one of the highest in the world.

People have boundless affection for the great Lenin. His image, the image of leader and teacher, a man of crystal morality, unusual modesty and simplicity, inexhaustible revolutionary energy, strict principles, boundless selflessness, a man implacable towards the exploiters and boundlessly fond of the working people, will always live in the hearts and minds of men.

Lenin's contemporaries, those who had the good fortune to live and work with him, justly say that he was the prototype of the man of the Communist society.

Lenin's name, his great cause and teachings will live through the ages.

Lenin's cause is invincible!

END

Голас Радзімы

№ 36 (1094)

Яшчэ адна паліклініка

Нядаўна пачала працаваць паліклініка № 21, пабудаваная ў цэнтры Заводскага раёна сталіцы. Чатырохнавярховы будынак гэтай самай вялікай у горадзе паліклініцы пабудаван у сучасным стылі. Тут будучы адначасова весці прыём пацыентаў калі пасцідзесяці ўрачоў. За дзень атрымаць кваліфікаваную медыцынскую дапамогу ў гэтай лячэбнай установе змогуць 1 200 чалавек.

Урачам не даводзіцца скардзіцца на цеснату. У новым будынку хапіла месца нават для лекцыйнай залы і воднага басейна. Усе кабінеты аснашчаны самым сучасным абсталяваннем. У прыватнасці, тут упершыню ў Мінску стануць лячыць электрасном. Устаноўлен і унікальны апарат для дыягностыкі ўзбуджальнасці нервовых ствалоў, мышц і для лячэння розных паражэнняў нерваў машынай сістэмы чалавека.

На паляны.
Фотазьяд К. ЯКУБОВІЧА.

мой субяседнік. — Прыязджам дадому перапоўненыя ўражаннямі. Мы радуемся, калі бачым, якая моцная дружба звязвае беларусаў з іншымі народамі, што і мы грамадзяне такой магутнай і велізарнай краіны, як наша Радзіма.

— Ну, а з братам, што застаўся ў Аргенціне, вы перапісваецеся? — задаю пытанне.

— Перапісваемся. Яму ж цікава ведаць, як мы тут жывём. Спачатку ён нават непакоіўся за нас. Рознае там людзі пра наша жыццё думаюць і гавораць.

Усе гэтыя страхі, вядома, дарэмныя. Так я і брату напісаў. Мы, як прыехалі ў Мінск, адразу атрымалі кватэру, спачатку адну на ўсіх, потым сям'я старэйшай сястры пераехала ад нас, а за ёй і малодшая выйшла замуж і таксама зажыла сваім домам. У Каці, гэта старэйшая сястра так завуць, двое дзяцей — хлопчык і дзяўчынка. Абодва вучацца ў педагагічным інстытуце.

Я пакуль што жыву з маці і бацькам. Бацька ўжо старэнькі, не працуе, атрымлівае пенсію 75 рублёў. Цеснавата нам, але я хутка павінен атрымаць кватэру. Не так даўно мне прапанавалі пераехаць у трохпакаёвую, але я адмовіўся, мне не спадабалася планіроўка. Лепш трэшкі пачакаю, але атрымаю тое, што захачу.

Вось, здаецца, і ўсё, што раскажаў мне аб сабе Міхаіл Піліпавіч Рамановіч. Рассталіся мы з ім сябрамі. Я запрасіла яго заходзіць у рэдакцыю, а ён папрасіў прыслаць яму газету, дзе будзе надрукаваны артыкул аб ім. Ён хоча паслаць яе брату ў Аргенціну.

Д. ЧАРКАСАВА.

мі, што самотна стаялі пры дарозе.

«Якія ветлівыя і шчодрыя твае людзі», — радаваўся хлопца, калі ў калгасе артыстаў сустрэлі хлебам-салю, доўга не адпускаялі са сцэны, а пасля канцэрта вялі на адпачынак у лепшую хату.

Потым такіх падарожжаў было шмат, здаралася і па некалькі разоў прыязджаць у адзін і той жа горад або вёску, і як прыемна было кожны раз адзначаць што-небудзь новае. На вачах рос, напрыклад, Салігорск, будаваліся жылыя дамы, магазіны, бальніцы, рэстаран. А сёлета выступалі ў новым палацы культуры, які мог бы ўпрыгожыць любы горад.

Яшчэ ў Аргенціне Міхаіл Піліпавіч многа чытаў пра Брэсцкую крэпасць і яе гераічных абаронцаў. А нядаўна яму пашчаслівілася выступаць перад воінамі-ветэранамі, якія прыязджалі ў Брэст на свята. Пасля канцэрта М. Рамановіч гутарыў з Героем Савецкага Саюза Пятром Гаўрылавым, які на развітанне моцна паціснуў яму руку. «Я лічу гэта для сябе вялікім гонарам», — гаворыць Міхаіл Піліпавіч.

Эстрадная брыгада, у якой працуе Міхаіл Рамановіч, аб'ехала ўвесь Савецкі Саюз. Яна пабывала ў рэспубліках Прыбалтыкі і Сярэдняй Азіі, у Баку, Ерэване, Тбілісі, у шахцёраў горада Пракоп'ёўска і рыбакоў Далёкага Усходу. У канцэртах заўсёды гучыць беларуская музыка, на «біс» выконваюцца песні і рамансы нашых кампазітараў, гледачоў прыводзіць у захваленне агністая «Лявоніха».

— 3 такіх паездак мы прывозім падзякі, дыпламы, граматы і падарункі, — раскавае

У Міхаіла Піліпавіча двое сыноў. Юра, старэйшы, захапляецца жывавісам, і настаўнікі знеходзяць, што ў хлопчыка нядрэнныя здольнасці. Хто ведае, можа, расце будучы Рэпін. Толькі яшчэ маленькі, і яго таленты пакуль не раскрыліся.

Калі ў Аргенціне Міхаіл Рамановіч думаў аб Бацькаўшчыне, перад ім паўставаў вобраз усё той жа невялікай беларускай вёсачкі. Ён чытаў у кніжках аб нашых гарадах, аб іх расказвалі маракі, калі савецкія параходы кідалі якар у аргенцінскіх портах, але сам іх ніколі не бачыў.

І вось нядаўна, разгарнуўшы перад новай гастрольнай паездкай карту, Міхаіл Піліпавіч са здзіўленнем і задавальненнем адзначаў, што няма, бадай, на ёй месца, дзе б ён не пабываў.

У першае падарожжа па Беларусі Міхаіл Рамановіч накіраваўся на дзесяты дзень пасля прыезду ў Мінск. Яго прынялі на работу, і канцэртная брыгада, куды быў залічаны і ён, выехала на паўгода. Артысты выступалі перад рабочымі і калгаснікамі, у клубах, у тэатрах, на прадпрыемствах, на паляных станах. Гэта было захапляюча, нова, цікава. Гэта было сама непасрэднае знаёмства з краінай, куды доўгія гады рвалася сэрца юнака.

«Дык вось ты якая, мая Радзіма!» — думаў з захапленнем Міхаіл Рамановіч, калі глядзеў з акна аўтобуса на жытнёвыя каласы, што залаціліся аж да самага гарызонта.

«Бедная! Колькі ты адпакутавалася!» — сціскалася сэрца, калі бачыў яшчэ не адбудаваныя пасля вайны пажару вёскі, і сціляў галаву перад абеліска-

зенькіх мяккіх крэсліцах. У фае было ціха, і толькі з залы, дзе праходзіла рэпетыцыя, даносілася музыка і было чуна, як нехта старанна выбівае нагамі чачотку. Зрэдку прабягалі міма таварышы Міхаіла, кідалі нахаду: «Добры дзень!» Ён адказваў ім і працягваў раскаваць пра сябе, пра сям'ю, пра брата, які і цяпер жыве ў Аргенціне.

— І мы ўсе — бацькі, я і дзве сястры — доўга пражылі ў гэтай краіне, — гаварыў Міхаіл Піліпавіч. — Я быў членам клуба імя Максіма Горкага. Не прапускаў ніводнага сходу, ніводнага савецкага кінафільма. А колькі савецкіх кніг я перачытаў! Зразумела, нялёгка нам жылося ў Аргенціне, але не гэта было самым страшным. Цяжэй за ўсё пераносілася разлука з Радзімай. Гэта неверагодна моцнае пачуццё суму мне нават цяжка вытлумачыць. Мне ж было толькі трынаццаць, калі бацькі пакінулі вёску Любачына на Брэстчыне і адправіліся ў далёкае і рызыкоўнае падарожжа.

У Беларусі Рамановічы вярнуліся ў 1955 годзе. Прыехалі ў Любачына, праз некаторы час пераехалі ў Мінск. Затое цяпер кожнае лета Міхаіл Піліпавіч з сям'ёй ездзіць у гэтую вёску на адпачынак. Там у яго дваюрадныя браты і сястры, і ў кожнага свой дом, і кожны запрашае ў госці. Такі тут парадак: як хто жаніцца ці замуж выходзіць, бацькі абавязкова новы дом будуць.

Міхаіл Піліпавіч доўга раскавае, якія прыгожыя вакол Любачына мясціны, якая там добрая рыбалка. «Люблю рыбку палавіць, — гаворыць ён, усміхаючыся, — і хлопцаў сваіх прывучаю».

● ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ ● ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ ● ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ

Шчыра дзякую за тое, што выканалі маю просьбу і напісалі пра горад майго дзяцінства Стоўбцы. Артыкул я чытаў з хваляваннем, але цяжка сабе ўявіць усё гэта, не бачыўшы сваімі вачыма: усё здаецца такім новым і шмат лепшым.

Пару слоў пра сябе. Бацька мой рускі, маці беларуская, ну, а я ўвабраў і тое і гэта. Люблю як Расію, так і Беларусь. Люблю іх гісторыю, прыроду і людзей, люблю музыку, літаратуру і мастацтва.

Сам я, так сказаць, рамантык і таму часамі чуюся не ў сваім карыце ў наш матэрыяльны век, асабліва тут, на чужыне. Але што зробіш — натуру не пераменіш.

Бацькі мае выехалі ў Еўропу ў канцы вайны. Пасля вайны хацелі адразу вярнуцца на Радзіму, але хадзілі ўсялякія непрыемныя чуткі. І бацька, хаця ён не адчуваў за сабой віны, запісаўся на эміграцыю ў Аўстралію. Прыбыўшы сюды, мы вельмі шкадавалі, што не вярнуліся дадому, але было позна.

Так і прайшло ўжо больш як чвэрць веку. Жывём мы матэрыяльна не дрэнна, ну, а духоўна...

Дзякую за «Голас Радзімы». Газету атрымліваем рэгулярна.

Яўген ЗАРУЦКІ.

Аўстралія.

● ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ ● ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ

Василий АРДАМАТСКИЙ

(Продолжение. Начало в № 34).

Пилсудский задумался, сдвинул свои мохнатые брови: он знает, что Савинков — человек абсолютно не военный...

— Это вопрос очень серьезный, — ответил он. — Сейчас возле вас вертятся генералы — золотопогооники, которые по ночам молятся на царские портреты. В случае успеха они вас повесят как убийцу царей, — рассмеялся вдруг Пилсудский и спросил: — Что вы думаете о братьях Булак-Балаховичах?

— Это же бандиты! — воскликнул Савинков.

— Бандиты, — медленно кивнул Пилсудский. — Но они могут повести за собой

войско. А в политическом отношении они, по-моему, весьма удобны. Они ведь за все, что не мешает им быть бандитами.

— Но они будут грабить и убивать тех самых крестьян, на которых я собираюсь опереться и которых собираюсь позвать за собой, — сказал Савинков.

— Этого не допустите вы, — отрезал Пилсудский.

— Значит, вы считаете, что я сам должен пойти вместе с этими отрядами? — осторожно спросил Савинков.

— Непременно, господин Савинков. — Пилсудский подошел к Савинкову, положил ему на плечи свои тяжелые руки и сказал проникновенно: — Слишком велика став-

ка, господин Савинков. Нельзя быть вождем на расстоянии. Нельзя. Это ваша коренная ошибка до сих пор. Даже самые верные вам люди могут исказить ваши идеи, деформировать их до уровня своего понимания проблем, а это опасно, так опасно, господин Савинков, — я убедился в этом. Что же касается вашего временного содружества с такими типами, как братья Балаховичи, то, поверьте мне, вы вместе с ними пройдете только первые шаги, и при первой возможности мы их вышвырнем...

Вот этот разговор все и решил...

Осень была ранняя и холодная — еще в октябре начались морозы. Раскисшие дороги окаменели, передвигаться было легче и быстрее, но трудно стало с ночевками.

Отряд, с которым двигался по Белоруссии Савинков, насчитывал почти тысячу сабель — всех разместить в помещениях было делом нелегким. Впрочем, балаховцы делали это довольно просто — приезжали в деревню или городок, выгоняли жителей на улицу и занимали их дома. Однажды, гуляя ночью по взятому городку, Савинков увидел такую картину: в занятых балаховцами домах горел яркий свет, оттуда доносились звуки музыки, пьяные крики, а хозяева этих до-

мов с детьми на руках, грелись у костра, разожженного перед церковью...

Правда, подолгу отряд нигде не стоит, день-два, не больше — и команда «по коням!» — части Красной Армии наступали балаховцам на пятки, пытаясь заставить их вступить в бой. Но у братьев-балаховцев была своя тактика, они говорили: «Бой — дело нехитрое, ты сумеешь уйти от него». Сейчас, изучив данные разведки, Балаховичи повели свое войско на Мозырь...

Морозило. Конские копыта грохотали по оледенелой дороге. С серого неба сыпалась мелкая снежная пыль. Ветер швырял ее в лица всадников, гнал белыми волнами по голым полям. День, не успев рассветиться, быстро угасал.

Два брата Балаховичи и Савинков медленно покачивались во главе колонны, сутуло сидя на усталых конях. Уже не первую неделю они в походе, и чем дальше, тем яснее Савинкову, что ни о каком подвиге по его зову крестьянства нет и речи. В душе у него закипает ярость против мужика — тупого, безразличного ко всему, не желающего пошевелить пальцем во имя своего же будущего. Сколько раз он говорил с ними и в одиночку, и на сходках, разъяснял им

свою идею созыва учредительного собрания с крестьянским большинством. Слушают, разинув рты, а потом молчат, как серые камни-валуны. За три месяца в отряд вступило лишь семеро крестьян, и два уже удрали домой.

Один из них, уходя, сказал:

— Что вы дали мне, чтоб я шел за вас под пули? Красные мне землю дали, а вы что?

Но главное несчастье не в этом — Савинков обнаруживает, что он ничего не знает об истинном положении дел в Советской России. Его агенты слали ему оттуда донесения, что Советская власть висит на волоске, потому что против нее деревня, а оказывается, большевики за каньето три года сумели внушить крестьянству веру в их идеалы. И это вызывает в душе Савинкова еще большую ярость против мужичка, которое не понимает его...

Отряд, растянувшись на добрые две версты, приближался к Мозырю. Вернулись высланные вперед разведчики, они доложили, что в городе, кроме десятка комсомольцев-чонцов, нет никого. А город богатый. Эта новость, сопровождаемая ликующими криками, как вихрь, пронеслась по колонне.

[Продолжение следует].

Сяргей КАНЕНКАУ,
народны мастак СССР.

ЗАЎСЕДЫ Ў ПОШУКУ

Генадзь МУРАМЦАУ.

Усхадзілася тапаліная вея за шырокімі праёмамі вокнаў мастацкіх майстэрняў, што на ўскраіне сталіцы. За мураванымі сценамі ў залах, з якіх павявае прахалодай, нязвычайная для людзей творчай працы мітусня.

— Клопатаў, хоць касой касі, — праводзячы перапаўнажнай глінай далонню па горле, гаворыць Генадзь Мурамцаў. — Вось бачыце — заканчваю ляпіць аўтамат. Гэта адна з састаўных дэталей чатырохметровай фігуры воіна. Умоўная назва работы «Дзеля жыцця». Дарэчы заўважыце, што ўпершыню ў Беларусі скульптура будзе адліта ў алюмініі ў вытворчым камбінаце мастацкіх майстэрняў...

— Святая святых кожнага мастака, — працягвае Мурамцаў, — якога б узросту ён ні быў, на камні, жалезе і золце, як сказаў паэт, услаўляць легендарны подзвіг савецкага народа і ў бітвах крываваых, і ў працы руплівай.

Генадзь Мурамцаў прыйшоў у мастацтва не выпадкова. Яго бацька Ілья Аляксеевіч быў оперным спеваком. Натуральна, што ў доме заўсёды даволі багата вялося размоў аб мастацтве. Потым прыйшло і творчае захапленне. Яно і прывяло хлопчыка ў Мінскае мастацкае вучылішча. Але дыплом не супакоў Генадзя. Ён едзе ў горад свайго дзяцінства і паступае ў Ленінградскую Акадэмію мастацтваў.

— Звычайна калі ў мяне пытаюцца, хто быў маім настаўнікам, я не магу адказаць каратка. Канешне ж, жыццё, час і сябры. Акадэмію я закончыў у 1958 годзе ў Кержына, але гэта не значыць, што пэўнага ўплыву не аказалі на мяне Сіманаў, Мацвееў... Відаць, для людзей творчага напрамку існуе адзіны закон — калі мастак перастае вучыцца, ён перастае быць мастаком.

Я разглядаю дыпломную работу скульптара «Ураджай». Засяроджаная, дужая дзвючына, светлы і смелы позірк удалычыць. Яна на нейкі момант задумалася, абарперлася на рыдлёўку і стаіць на залацістай, як бархан, гурбіне збожжа новага ўраджая.

Крытыкай і сябрамі дэпла былі сустрэты і яго наступныя работы: «Калгасніца», «Добры дзень, зямля цалінная», «Рамянка».

Крыху больш дзесяці гадоў назад ЦК ЛКСМ Беларусі выступілі ініцыятарам стварэння помнікаў, якія ўслаўлялі б подзвіг народа ў Вялікай Айчыннай вайне. Разам са сваімі таварышамі Валянцінам Занковічам, Леанідам Левіным, Анатолем Апікейчыкам Генадзь стварыў у камені сімфонію мужнасці. І праз пэўны час падняліся помнікі героям Обальскага падполля, змагарам за свабоду Радзімы на Асіпгорфе, дзесяткі іншых манументаў. Выдатныя працы маладых скульптараў адзначаны прэміяй Ленінскага камсамола Беларусі.

Закаханы ў сваю справу, Генадзь Мурамцаў прышчэпляе любоў да мастацтва выхаванцам — студэнтам Беларускага тэатральна-мастацкага інстытута, дзе ён выкладае не першы год: вядзе вялікую работу як старшыня мастацкага савета секцыі скульптуры.

— У нашай секцыі, — гаворыць Генадзь Мурамцаў, — больш за пяцьдзсят скульптараў. І не будзе перабольшаннем сказаць, што няма ніводнага, хто б не ствараў работ на ваенную тэматыку. Павел Белавусаў працуе над помнікам Герою Савецкага Саюза Смірнову, Віктар Грос — над помнікам воінам і партызанам, які будзе ўстаноўлены на скрыжаванні дарог Салігорск — Старобін, Павел Цомпель — над помнікам на месцы Бабруйскага катла.

На вуліцах Мінска часта можна сустрэць рухавага чалавека, які паспешліва штосьці занатоўвае ў бланкот. Хто ведае, мажліва гэта накіды новага помніка. Няма сумнення, што рукамі таленавітага скульптара, якім праявіў сябе ў апошнія гады Генадзь Мурамцаў, будзе створана іх шмат. І гэта не выпадкова.

Манументальнае мастацтва займае ў духоўным жыцці сацыялістычнага грамадства вельмі важнае месца. На зары Савецкай улады ў гутарцы з Анатолем Васільевічам Луначарскім Уладзімір Ільіч напамніў, што Кампанела меркаваў упрыгожыць сцены дамоў фантастычнага «горада сонца» фрэскамі, якія былі б для моладзі наглядным урокам па прыродазнаўству, гісторыі, узбуджалі грамадскае пачуццё — адным словам, удзельнічалі б у справе адукацыі, выхавання новых пакаленняў. «Мне здаецца, — гаварыў далей Уладзімір Ільіч, — што гэта далёка не найбольш і з вядомым змяненнем магло б быць намі засвоена і ажыццэўлена цяпер жа...» Гэтыя словы сведчаць аб тым, якое вялікае значэнне надаваў Ул. І. Ленін выхавальнай ролі манументальнага мастацтва. Радасна, што ў гэтым напрамку многае робіцца ў нашай рэспубліцы. Робіцца рукамі маладых, сярод якіх адно з вядучых месц належыць Генадзь Мурамцаву.

В. ЛУКША.

Сёлета народны ансамбль Мінскага трактарнага завода «Лявоніха» святкуе сваё 20-годдзе. НА ЗДЫМКУ: танец «Цыганскія напевы» ў выкананні ансамбля. На пярэднім плане — салістка Галіна КУР'ЯНОВІЧ.

Фота С. АНАНКІ.

СЯРОД ВОЛАТАЎ СУСВЕТНАЙ ЛІТАРАТУРЫ

«Руская чытаючая публіка зусім мала знаёма з беларускай літаратурай наогул і з беларускай пазііяй у прыватнасці.

Хіба толькі на этнаграфічных канцэртах, дзе выконваюцца песні розных народнасцей, можна пачуць беларускія песні. Аднак гэтыя песні — прадукт народнай творчасці, а ў беларускага народа ёсць і свае мастацкая літаратура, — такімі словамі пачынаўся ўступны артыкул І. Белавусава да першага зборніка Я. Купалы на рускай мове, які выйшаў у 1919 годзе.

За гады Савецкай улады творы Янкі Купалы і Якуба Коласа выдаваліся на рускай мове больш за 100 разоў, тыражом каля пяці мільёнаў экзэмпляраў. Голас неўміручых песняроў зямлі беларускай стаў чуцен на ўсёй прасторы Савецкага Саюза і далёка за яго межамі.

І вось перад намі яшчэ адзін бліскуча выдадзены зборнік

твораў Янкі Купалы і Якуба Коласа на рускай мове. Эмблема серыі «Бібліятэка сусветнай літаратуры», якая стаяла ўжо на творах Гамера, Шэкспіра, Дантэ, Талстога, Стэрна, Гашака і іншых сусветна вядомых пісьменнікаў, упрыгожвае вялікі том твораў заснавальнікаў сучаснай беларускай літаратуры.

Рэдакцыйны савет «Бібліятэкі сусветнай літаратуры» і складальнік кнігі Я. Мазалькоў кіраваліся прынцыпам — даць чытачу найбольш значныя ў ідэйных і мастацкіх адносінах творы Купалы і Коласа. Разам з тым, наколькі мы разумеем, яны стараліся выбраць найбольш дакладныя і яркія пераклады. Размяшчэнне твораў у зборніку жанравае, а ўнутры кожнага раздзела складальнік строга трымаўся храналагічнага прынцыпу.

Вельмі правільна пішуць ва ўступным артыкуле да кнігі П. Броўка і Я. Мазалькоў аб

«нераздзельнасці ў сядомасці і ў сэрцы кожнага беларуса імён Купалы і Коласа». Аўтары артыкула даюць кароткія звесткі аб жыцці і дзейнасці двух песняроў беларускага народа, раскрываюць ідэйныя і мастацкія асаблівасці іх творчасці, паказваюць, як глыбока і плённа ўздзейнічала на іх вялікая руская літаратура.

М. Ісакоўскі, С. Гарадзецкі, Ул. Раждзественскі, Э. Багрыцкі, М. Святоў, А. Твардоўскі, А. Пракоф'еў — вось толькі некаторыя імёны савецкіх паэтаў, якія зрабілі надзвычай многа для таго, каб дзёнесці галасы Купалы і Коласа да рускага чытача.

Зусім да месца ў гэтай кнізе вершы Купалы ў лепшых перакладах Я. Нячаева, А. Карыньскага, І. Белавусава — тых, хто перакладаў вершы паэта для выдадзенай у 1919 годзе кнігі.

Я. ДЗЯШКЕВІЧ.

ХРОНІКА КУЛЬТУРНАГА ЖЫЦЦЯ

НОВЫ МУЗЕЙ

Новы краязнаўчы музей адкрыўся ў Клічаве. У трох яго залах сабраны шматлікія рэліквіі народнай славы, якія расказваюць пра героізм партызан і воінаў Савецкай Арміі ў гады Вялікай Айчыннай вайны.

Вялікую цікавасць уяўляюць дакументы падпольнага абкома партыі, які размяшчаўся ў вёсцы Усакіна і кіраваў партызанскай барацьбой на тэрыторыі Магілёўскай вобласці. Экспазіцыя «Савецкі раён у тыле ворага» расказвае аб тым, як у сакавіку 1942 года ў Клічаве сіламі народных мсціўцаў была адноўлена Савецкая ўлада і раён да самага вызвалення Беларусі застаўся савецкім.

У музеі экспануецца партызанская зброя, прадметы быту і ваенны рыштунак партызанскіх атрадаў, асабістыя рэчы праслаўленых камандзіраў і падпольшчыкаў.

Адна з залаў музея прысвечана сённяшняму дню раёна. Яе дакументы расказваюць аб аднаўленні народнай гаспадаркі, росквіце культуры на Клічавшчыне.

У ГОРАДЗЕ НАД ДЗВІНОЙ

Летаніс падпольнай барацьбы беларускага народа ў гады Вялікай Айчыннай вайны папоўніўся яшчэ адным дакументальным расказам. У выдавецтве «Беларусь» выйшла кніжка М. Пахомава, Н. Дарафееўкі і М. Дарафееўкі «Віцебскае падполле».

Аўтары на багатым фактычным матэрыяле, які пацвярджаецца шматлікімі дакументамі з цэнтральных, рэспубліканскіх і абласных архіваў, расказваюць пра жывых і загінуўшых падпольшчыкаў Віцебшчыны.

ЧАТЫРЫ П'ЕСЫ САМАДЗЕЙНАГА АУТАРА

Зоя Зарыцкая — зубны ўрач. Але ў Глыбоцкім раёне яе ведаюць і як нямен-

нага кіраўніка драматычнага калектыву Падсвільскага дома культуры. Яна ж і аўтар некалькіх п'ес, пастаўленых гэтым гуртком.

Гледачы ведаюць спектаклі па яе п'есах «Выпускнікі», «Цыганская праўда» і «Дала маці кары вочы». Апошняя п'еса расказвае пра гаротнае жыццё беларускага сялянства ў буржуазнай Польшчы. Спектакль, што паставіла Зоя Ігнатаўна і ў якім выконвала галоўную ролю, быў адзначаны дыпломам на абласным фестывалі самадзейнага мастацтва.

Нядаўна З. Зарыцкая закончыла п'есу «Кроў за кроў». Гэта — расказ аб мужнай барацьбе беларускага народа з гітлераўскімі захопнікамі. Зарыцкая скарыстала ў творы багаты мясцовы матэрыял, які нагадвае жыхарам Глыбоцкага раёна пра мужную барацьбу землякоў з фашысцкімі акупантамі.

БРАТЫ-МАТЭМАТЫКІ

Былы вучань восьмага класа міёрскай сярэдняй школы № 2 Саша Тычко быў неаднаразовым удзельнікам і пераможцам школьных, раённых, абласных і рэспубліканскіх матэматычных і фізічных алімпіяд. У мінулым годзе ён паспяхова вытрымаў тры туры адборачных конкурсных экзаменаў, якія праводзілі прадстаўнікі Маскоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Ламаносава.

Нядаўна былі падведзены вынікі трэцяга заключнага тура. Таленавіты юнак залічан вучнем фізіка-матэматычнай школы-інтэрната пры Маскоўскім універсітэце. Новы навучальны год ён пачынае ў Маскве разам з таленавітымі рэбятамі з усёй краіны.

Старэйшы брат Сашы Леанід — вучань 10 класа міёрскай сярэдняй школы № 1 — атрымаў права займацца ў школе-інтэрнаце завочна.

САВЕЦКАЯ КНІГА Ў ЧЫЛІ

Калі вы ўпершыню прыехалі ў Сант'яга, сталіцу лацінаамерыканскай рэспублікі Чылі, вас не можа не здзівіць мноства кніжных магазінаў. У цэнтральнай частцы горада яны размешчаны амаль на кожнай вуліцы. І прыемна бачыць, што сярод кніг у гэтых магазінах шмат раманаў, апавесцей, зборнікаў вершаў і апавяданняў рускіх і савецкіх пісьменнікаў. Перакладзены на іспанскую мову творы І. Буніна і М. Горкага, І. Ганчарова і А. Пушкіна, М. Шалахава і Ф. Дастаеўскага.

Томік вершаў Маякоўскага выпусціла чыліскае выдавецтва «Зіг-Заг». Яно ж выпусціла зборнік апавяданняў і апавесцей Веры Пановай, «Тройку, сямерку, туз» Уладзіміра Тэндракова, сусветна вядомы раман Мікалая Астроўскага «Як гартавалася сталь», «Чапаева» Дзмітрыя Фурманова. На кніжных паліцах магазінаў можна знайсці «Свято далёкай зоркі» Аляксандра Чакоўскага, «Зорны білет» Васіля Аксёнава і інш.

ТАЙНЫЕ ПРУЖИНЫ „СТРАННОЙ ВОЙНЫ“

Первого сентября 1939 года 54 немецкие дивизии напали на Польшу. Их поддержали 2 000 танков, впервые действовавшие крупными соединениями, и 1 500 самолетов. Сметая пограничные укрепления, гитлеровская армия хлынула в Польшу сразу несколькими потоками — с запада, севера и юга, устремляясь к столице страны — Варшаве, подвергнутой беспощадной массовой бомбардировке с воздуха.

В то же утро посол Англии в Берлине Гендерсон и его французский коллега Кулондр, заявившись в министерство иностранных дел Германии, потребовали прекращения военных действий, намекая, что обе страны вынуждены будут выполнить свои обязательства в отношении Польши. Когда несколько струснувший Риббентроп спросил, ультиматумы ли это? — послы поспешили заверить его, что их заявления вовсе не ультиматумы, а только «предупреждение».

Весть о том, что Англия и Франция ограничились «предупреждением», вызвала в штабе фюрера, как писал офицер связи подполковник Форман, «всеобщее воодушевление». Она подтвердила уверенность, которое дал своим генералам Гитлер накануне войны: «Они (Англия и Франция) будут демонстрировать, будут протестовать, будут заключать пакты, но маршировать они не будут. Не для того они зарывались в линию Мажино в течение 12 лет, чтобы в один прекрасный день броситься на германский западный вал».

Оптимистическое настроение германского генералитета не изменилось и после объявления Англией и Францией 3 сентября войны Германии. Гитлер был настолько уверен, что Франция и Англия не посмеют ударить по западным границам Германии, что оставил для их защиты лишь второсортные и немногочисленные войска. Из 34 дивизий, расположенных там, лишь треть была готова к боевым действиям, причем и они были вооружены устаревшим оружием и имели запас снаряжения и боеприпасов лишь на три дня боя. Эти войска опирались на поддержку 50 танков, а с воздуха их прикрывали несколько истребителей да самолетов-разведчиков.

Им противостояли 76 англо-французских дивизий, за спиной которых готовилась к бою вся французская армия. Французские вооруженные силы располагали тогда 16 350 орудиями («в десять раз больше, чем немецких», как доносил верховному командованию штаб армейской группы «С», оборонявшей западную границу), 2 946 танками, 440 бомбардировщиками и 734 истребителями. Их подкрепляла весьма мощная по тем временам бомбардировочная авиация Англии. Франко-английское военное превосходство было столь значительным, что «у военных специалистов, — писал позднее немецкий генерал Вестфаль, — волосы становились дыбом, когда они думали о возможности французского наступления сразу же в начале войны».

Франко-английское командование не воспользовалось этой возможностью. Более того, французское командование отдало по радио приказ (он был перехвачен и тут же расшифрован немцами), запрещающий стрелять в сторону германских позиций и рекомендуящий брать немцев в плен без применения огнестрельного оружия, если они будут переходить французскую границу. Хотя Франция обязывалась прийти на помощь союзной Польше всеми своими вооруженными силами, в частности немедленно подвергнуть германские города бомбардировке, в течение всей польской кампании Гитлера она не нанесла Германии или ее войскам на западе ни малейшего ущерба. Анекдотом звучат немецкие сводки с западного «фронта». По сообщению командира 16-й пехотной дивизии генерала Гейрици, его дивизия потеряла в первые недели войны двух солдат: один был застрелен собственным патрулем, потому что не отозвался на пароль, другой набрал на свою мину. Был взорван один мост. Корова, «к тому же люксембургская», как нашел нужным отметить Гейрици, перебираясь на немецкую сторону, зацепила рогом проволоку, прикрепленную к mine, и взорвала мост, заминированный немецкими саперами на случай французского наступления.

Английское правительство, обязавшееся оказать Польше всю возможную помощь, делало не больше французских правящих кругов. Английский военно-морской флот, значительно превосходивший германский флот, не сделал даже попытки помешать гитлеровским пиратам разбойничать в Балтийском море. Бездействовали и военно-воздушные силы Англии. На требования в парламенте бомбардировать с воздуха военную кузницу третьего рейха — Рур, эту, по выражению Гитлера, «ахиллесову пятю» Германии, министр авиации Англии Кингсли Вуд ответил категорическим отказом: «Это же частная собственность». Английские бомбардировщики, летавшие над Германией, сбрасывали в течение всей германско-польской войны не бомбы, а листовки. Заботливость о безопасности фашистов была потрясающей. Когда пилот одного из бомбардировщиков, вернувшись из полета, доложил, что аппарат для разбрасывания листовок откатился, и пилоту пришлось сбросить листовки целыми кипами — их тяжесть достигала 10 килограммов, — министр схватился за голову: «Бог мой! Да вы же могли изувечить кого-нибудь внизу!»

Эта невиданная в истории война, продолжавшаяся 8 месяцев и прозванная уже тогда «странной» или «забавной» (фашисты звали ее «сеидячей»), была тогда многим непонятна. И даже теперь многие буржуазные историки, политические деятели и военные писатели останавливаются перед ней с тем же недоумением, которое заставило шефа верховного командования вермахта Кейтеля признаться,

что бездействие англо-французских вооруженных сил на западном фронте поставило немецких генералов «перед непостижимой оперативной загадкой». Критически настроенные историки и деятели Запада видят разгадку в бесхребетности тогдашнего государственного руководства Англии и Франции. Они опираются при этом на оценки Гитлера, который после мюнхенского соглашения осенью 1928 года назвал Чемберлена и главу французского правительства Даладье «ничтожествами», а когда началась война, оказал генералам: «Наши противники — маленькие червячки».

Нежелание Англии и Франции прийти на помощь своему польскому союзнику и способ ведения ими войны нельзя объяснить лишь бездарностью, бесхребетностью или ничтожеством их тогдашних государственных руководителей. Какими бы они ни были лично, в то время Чемберлен и Даладье были выразителями настроений и чувств правящих верхушек Англии и Франции, верными и усердными проводниками их политики. После позорного соглашения в Мюнхене, которое отдавало Чехословакию на растерзание Гитлеру, Чемберлену был устроен в Лондоне поистине королевский прием, а экстаз буржуазной прессы, как записал в своем дневнике 30 сентября 1938 года известный английский публицист и дипломат Гарольд Никольсон, «был историческим». Увидев сверху большую толпу на аэродроме Бурже, Даладье поблдевел, опасаясь неприятностей, которых ожидал после мюнхенского предательства в отношении Чехословакии. Но оказалось, что «высший свет» Парижа собрался, чтобы приветствовать его и министра иностранных дел Бонне.

Чемберлен и Даладье, их ближайшие помощники — министры и советники слыли тогда «мудрейшими и смелейшими» политическими деятелями, которые не побоялись пожертвовать сначала Австрией, а потом Чехословакией, чтобы открыть дорогу гитлеровским механизированным ордам на Восток — против Советского Союза. Вера в них сохранилась и после разгрома Гитлером Польши: был, дескать, удален последний барьер, и теперь мог начаться тот знаменитый «дрэнг нах Остен» («натиск на Восток»), который был давней и самой возжеланной целью германских агрессоров.

Правительства Англии и Франции, объявив войну Германии, на самом деле изберенно и скрупулезно избегали каких-либо действий или шагов, которые могли бы помешать Гитлеру в достижении этой цели.

Бездействие на западном фронте сопровождалось лихорадочными военными приготовлениями против Советского Союза. На Ближнем Востоке формировалась армия под командованием французского генерала Вейгана, перед которой ставилась задача захвата советских кавказских республик. Зимой 1940 года военный совет союзников принял решение о посылке в по-

Замышлявшаяся и подготовленная как классовая война против первой страны социализма, вторая мировая война началась разрушением системы международных отношений в Западной и Центральной Европе, которую создали после первой мировой войны Франция и Англия для укрепления своих позиций. Они пожертвовали ими в надежде добиться главной цели — с помощью гитлеровской военной машины, сколоченной совместными усилиями монополий Германии, США, Англии и Франции, сокрушить Советский Союз.

Однако получилось иначе. Гитлеровская военная машина обрушила свои первые удары на то, что в штаб-квартирах назидания считали «добычей легкой» — на другие капиталистические государства Европы. Так на первом этапе вторая мировая война приобрела характер, заслуживший ей у историков название «странной», когда правящие круги Англии и Франции лишь «играла» в войну с гитлеровской Германией, не оставляя надежд направить фашистскую агрессию на Восток. Вспомнить о периоде 1939—1941 гг. поучительно и сегодня для того, чтобы еще раз убедиться, как далеки от истины проповедуемые буржуазными историками концепции происхождения и характера второй мировой войны.

маннергейму экспедиционного корпуса с задачей действовать против советского Севера. «По существу было похоже, — вынужден был признать даже такой английский историк, как Б. Питт, — что Франция и Англия... помогают ей (Германии) в расчистке восточных рубежей, чтобы создать возможность для приобретения «жизненного пространства» на Востоке, которое фюрер требовал с начала своей политической карьеры. Гитлеру... казалось, что эти страны проводят разумную и последовательную политику, которая в конечном итоге избавит мир от коммунизма. И если они в данный момент используют его для достижения своих целей, то у него были собственные соображения по поводу того, кто будет оплачивать окончательный счет».

Молчаливое содействие Лондона в разрушении блоков и союзов, на которые опиралась Франция на европейском континенте, вдохновило Гитлера на то, чтобы расширить и укрепить позиции Германии путем вооруженного захвата Дании и Норвегии. После этого гитлеровская армия нанесла удар по самой Франции, сокрушив по пути Бельгию и Голландию. Германский империализм, который рассматривался капиталистической верхушкой Европы тех дней как ее авангард в борьбе против коммунизма, воспользовался обстановкой, чтобы обеспечить сначала свои интересы в Западной Европе, а затем, опираясь на ее промышленность и людские ресурсы, двинуться на восток. Франция была разбита, и ее территория с помощью коллаборационистов Виши должна была стать полуколонияльным придатком Германии.

Теперь уже общеизвестно, что Гитлер имел намерение договориться с Англией. Шведский промышленник Далерус в качестве посредника метался между Лондоном и Берлином, пытаясь найти приемлемое для обеих сторон решение. Лихорадочно действовали в пользу англо-германского соглашения видные деятели немецкой и шведской церкви, использовавшие посредничество Ватикана, а также некоторые германские военные. Драматическую попытку установить непосредственный контакт с правящими кругами Англии сделал заместитель Гитлера по партии Гесс, выпрыгнувший с парашютом из самолета над Англией.

Попытки не удались. С началом гитлеровского наступления на Западе в Англии сменилось руководство: вместо мюнхенцев Чемберлена и Галифакса правительство возглавили Черчилль и Иден, которые давно видели опасность гитлеризма, понимая, что во вновь создавшейся обстановке национальные интересы Англии совпадают с интересами Советского Союза. Бомбежка Лондона, Ковертри и других городов лишь укрепила это убеждение.

Нападение гитлеровской Германии на Советский Союз изменило характер войны. Гитлер провозгласил своей целью не только захват советских земель, но и уничтожение социалистического строя и Советско-

го государства. Против Советского Союза были брошены почти все силы фашистской Германии и армии ее сателлитов.

Героическое сопротивление советского народа вдохновило трудящихся европейских стран, оккупированных гитлеровским вермахтом, подняло на новую ступень их борьбу за свою национальную свободу и независимость. По всей поработанной Европе начались вооруженные выступления против фашистских захватчиков, принявшие впоследствии массовый характер и выросшие в боевое партизанское движение патриотического Сопротивления, в котором активнейшую роль играли верные защитники национальных интересов — коммунисты.

Разбойничьему агрессивному блоку нацистской Германии, фашистской Италии, милитаристской Японии свободолюбивые народы противопоставили антигитлеровскую коалицию, в которую вошли СССР, Англия, США, заключившие между собой определенные соглашения; к ней примкнули свободная Франция во главе с генералом де Голлем, другие страны.

В ожесточенных кровопролитных боях на советско-германском фронте, которые шли непрерывно почти четыре года, гитлеровская военная машина была разгромлена. Ставленник самых реакционных кругов германских монополий, бесноватый фюрер, прохрипев: «Пусть погибнет и Германия!», — покончил с собой.

Исход второй мировой войны (в Азии она кончилась тремя месяцами позже) изменил лицо Европы и всего мира. Международный империализм, замышлявший руками Гитлера удушить первую социалистическую страну, недосягаемую для стран, избравших для себя новый строй.

Однако, как свидетельствуют факты, правящие круги империалистических держав мало чему научились на уроках второй мировой войны. Монополии США, Англии и других капиталистических стран, способствуя возрождению реваншизма и милитаризма в Западной Германии, вскармливают вновь те силы, которые ввергли мир в пучину второй мировой войны.

Всемирно-историческая победа над фашизмом, растущая мощь социалистического сотрудничества, успехи национально-освободительного движения коренным образом изменили соотношение сил на международной арене, прежде всего в Европе, в пользу мира и социализма. Как подчеркнуло коммунистическое Совещание партий, ныне значительно выросли и укрепились общественные политические силы, выступающие против поджигателей новой мировой войны.

Народы Европы и других стран мира, заплатившие кровью, страданиями и лишениями за победу над гитлеровским фашизмом, преисполнены решимости не допустить повторения трагедии 1939—1945 годов, сорвать претензии на мировое господство, откуда бы они ни исходили.

Д. КРАМИНОВ.

ЛІТАРАТУРНАМУ МУЗЕЮ ЯНКІ КУПАЛЫ—25 ГОД

Мінула чвэрць стагоддзя з таго часу, калі ўрад Беларусі прыняў рашэнне аб стварэнні Літаратурнага музея народнага паэта Янкi Купалы. Гэтым самым быў пакладзены пачатак збіранню матэрыялаў аб жыцці і дзейнасці і стварэнню экспазіцыйнай залы сваяю любімою да народнага паэта.

Вялікую работу па арганізацыі і збіранню экспазіцыйнай залы ў тыя цяжкія пасляваенныя гады заслужаны дзеяч культуры БССР жонка паэта Уладзіслава Францаўна Луцэвіч, якая на працягу 15 гадоў была дырэктарам музея.

Музей стаў буйнейшым у рэспубліцы цэнтрам даследаванняў творчасці, выдання творчаў Купалы, масава-асветнай работы. Гэты дом ведае кожны жыхар рэспублікі. Паўмільёна наведвальнікаў за чвэрць стагоддзя пранеслі праз яго экспазіцыйныя залы сваю любоў да народнага паэта.

За апошні час экспазіцыя папоўнілася 64 экспанатамі, якія захоўваліся ў фондах. Гэта — рукапісы, кнігі з аўтаграфамі паэта, артыкулы і манускрыпты аб яго жыцці і творчасці, фа-

таграфіі паэта і яго блізкіх.

Шматлікія матэрыялы расказваюць аб вялікіх літаратурных сувязях Янкi Купалы з беларускімі паэтамі і пісьменнікамі, а таксама з Максімам Горкім, Аляксеем Талстым, Валерыем Брусавым, Максімам Рыльскім, Паўлам Тычынам і многімі іншымі. Усяго ў музеі налічваецца каля 7 тысяч экспанатаў.

Кніжныя фонды музея папоўніліся шматлікімі падарункамі бібліятэк краіны, у тым ліку Дзяржаўнай бібліятэкі імя Ул. І. Леніна ў Маскве і імя Салтыкова-Шчадрына ў Ленінградзе, творамі паэта, перакладзенымі на мовы народаў СССР, а таксама румынскую, балгарскую, польскую, чэшскую, венгерскую, карэйскую мовы.

За поспехі, дасягнутыя ў навукова-асветнай рабоце ў перыяд правядзення Усесаюзнага агляду музеяў, прысвечанага 50-годдзю Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі, Літаратурны музей Янкi Купалы ўзнагароджан дыпломам Міністэрства культуры СССР.

Вячэрні Мінск. Ля планетарыя. Фота К. ЯКУБОВІЧА.

Калі б усе вятры Беларусі
курган намялі —
ён быў бы пылінкай
ля падножжа захмарнай вяршыні
славы тваёй;
калі б усе гаі Беларусі
хацелі сцяжыны ўслаць,
дзе ногі твае ступалі, —
у іх бы лістоў не хапіла;
калі б усе наваліцы плакалі —
іхнія слёзы
былі б драбнюткай расінкай
на вейцы тугі па табе,
Іван Дамінікавіч,
дзядзька Янка,
Купала.

З 1 па 7 верасня ў пасёлку Ратамка пад Мінскам праходзіла першынство СССР па коннаму спорту сярод сельскіх спартсменаў. У ім прынялі ўдзел 11 каманд саюзных рэспублік, усяго 104 чалавекі. Сельскія коннікі Беларусі ў выніку ўпартай барацьбы ў камандным заліку занялі пятае месца.

НА ЗДЫМКАХ:

На п'едэстале гонару чэмпіёны спаборніцтваў «Шэсць перашкод» майстар спорту Аляксандр ПУРТАУ, Іван КАНЦЭР і Анатоль КАЛЯГІН (РСФСР).

Юная спартсменка Надзежда ЛІВЕНЦАВА (БССР) выступае на спаборніцтве «Палаянічы паркур».

Фота І. ЕЛІСЕЕВА.

Вячэрні Мінск. Ля планетарыя. Фота К. ЯКУБОВІЧА.

НА РАСКОПКАХ СТАРАЖЫТНАГА БЯРЭСЦЯ

Археалагічныя работы выдудца ля ўпадзення левага рукава Мухаўца ў Заходні Буг (тэрыторыя Валынскага ўмацавання Брэсцкай крэпасці). Старажытнае Бярэсце, якое ўзнікла як драўляна-земляное ўмацаванне, упершыню ўпамінаецца ў старажытнарускіх і Іпацьеўскіх летапісах (1019 год).

У час будаўніцтва крэпасці большая частка старажытнага гарадзішча была знішчана. У раскопе, які закладзен на ўскраіне былога паселішча, знойдзены наслаенні драўляных жылых і гаспадарчых пабудов, насцілы з бярвення. Паводле меркавання археолагаў, яны зроблены ў XI—XIII стагоддзях. Гэтыя зрубы добра захаваліся. Сярод знакава-шклянныя бранзалеты, прасніцы, фрагменты

вырабаў з металу і дрэва, драўляная нажная ступа. Цікавыя жаночыя ўпрыгожванні — колт (старажытнарускае галаўное ўпрыгожванне), манетападобная падвеска і іншыя. Знойдзены таксама розныя прадметы быту — фрагмент двухбаковага касцянога грэбня, скурныя ножны, драўляны палонік. Шмат знойдзена касцей буйных і дробных хатніх жывёлін. Жыхары Бярэсця займаліся палываннем на дзікіх звяроў. Аб гэтым сведчаць велізарныя чэрап тура, коці дзіка, бабра.

Археалагічныя раскопкі дадуць магчымасць удакладніць час зараджэння старажытнага горада, вызначыць яго значэнне як старажытнарускага гандлёвага і рамеснага цэнтара.

Г у м а р

КАМПЛІМЕНТ

— Колькі год вы мне дасце?
— Не ведаю, але шчыра кажу, з выгляду вы зусім не такі, якім хацелі б быць.

ПАДАРУНАК

Жаніх запытаў у брата сваёй нявесты:
— Ці падабаецца табе, Юлік, шлюбныя пярсцёнкі, якія я падарыў Зосі?
— Вельмі. Праўда, ён трошкі цісне ёй палец.
— Няўжо?
— Так, яна не можа хутка яго зняць, калі прыходзіць другі хлопце.

ПАСАГ

Італьянец, бацька трох дачок, паказвае маладому чалавеку іх фатаграфіі.
— Я не дужа багаты, але кожная з маіх дачок, выхо-

дзячы замуж, атрымае сціплы пасаг. 25-гадовай Марыі асігнавана, напрыклад, 200 тысяч лір, Беатрычэ, якой цяпер 35, — 350 тысяч лір. Нашай трэцяй дачцы Джуліі ўжо 40, і, выхадзячы замуж, яна возьме 500 тысяч лір.

— А няма ў вас чацвёртай... так гадоў пад пяцьдзесят?

КОЖНАМУ — СВАЕ

Рыбак гаворыць свайму сябруку:

— Сніўся мне цудоўны сон: быццам я ехаў у лодцы з Брыжыт Бардо...

— І што далей?

— І злавіў сямікілаграмовага ішчука.

ТРАНСПАРТ

Блыха — блысе:
— Пойдзем пешкі ці пачакаем сабаку?

КВЕТКІ І АПЛАДЫ- СМЕНТЫ

Калектыў Ашмянскага народнага тэатра адзначыў сваё дзесяцігоддзе.

— Прыгадваюцца першыя пасляваенныя гады, калі пры нашым раённым доме культуры арганізавалі драматычны гурток, — расказвае рэжысёр тэатра А. Міхееўка. — Рэпетыцыі, спрэчкі, пошукі, сустрэчы з гледачом — усё гэта запаўняла жыццё гурткоўцаў. Ішоў час. Рос калектыў, павышалася майстэрства выканаўцаў. У 1959 годзе мы ўжо мелі даволі багаты і разнастайны рэпертуар.

Неўзабаве нашаму калектыўу было прысвоена званне народнага тэатра, а лепшым удзельнікам — Г. Падляцкаму, А. Архіпавай і некаторым іншым — званне артыстаў народнага тэатра.

На працягу ўсяго існавання тэатра калектыўу цікавілі творы, у якіх на першым плане саветская рэчаіснасць, а таксама п'есы гераічна-рамантычнага напрамку. З аншлагам ідзе спектакль Ус. Вішнеўскага «Раскінулася мора шырока». Дарэчы, з гэтай п'есай калектыў тэатра выступаў па Вільнюскаму тэлебачанню, а таксама перад працаўнікамі амаль усіх раёнаў Гродзенскай вобласці. Цёпла прымаюць гледачы і жыццядасную «Паўлінку» Я. Купалы, «Несцерку» В. Вольскага, «Лявоніху на арбіце» А. Макаёнка і іншыя п'есы беларускіх драматургаў. Амаль кожная з гэтых работ адзначана дыпламамі журы рэспубліканскага агляду мастацкай самадзейнасці.

Цяпер самадзейных артыстаў кветкамі і апладысмантамі сустракаюць хлебаробы калгасаў і саўгасаў суседняга Астравецкага раёна, адпачываючыя санаторыя «Нарач», куды тэатр выехаў на гастролі. Адначасова калектыў рыхтуе новую работу — спектакль па п'есе беларускага пісьменніка В. Зуба «Юнацтва рыцара рэвалюцыі», прысвечанай выдатнаму дзеячу Камуністычнай партыі, вернаму лідэру Ф. Дзяржынскаму.

А. ЯРАШЭВІЧ.

РЭСТАРАН «НАРАЧ» У МАСКВЕ

На тэрыторыі ВДНГ у Маскве адкрыўся рэстаран «Нарач». Цеплыня і ўвага, смачныя стравы — вось чым прывабліваюць беларускія кулінары сваіх гасцей. Повары і афіцыянты — студэнты Мінскага прафесійна-кулінарнага вучылішча. Яны — удзельнікі агляду-конкурсу лепшых прадпрыемстваў грамадскага харчавання краіны, праводзімага на ВДНГ. Ім трэба будзе спаборнічаць з кулінарамі, якія прыбылі з Краснаярска, Фрунзе, Нарыльска, Кішыніва, Кіева і іншых гарадоў.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

НАШ АДРАС:
МІНСК, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 71.
ТЭЛЕФОНЫ: 6-19-31,
6-97-92, 6-18-88, 3-15-15.